

Maahanmuuton puolustuspuhe

HEIKKI HIILAMO

Eläkeyhtiö Varman toimitusjohtaja Risto Murto väittää kirjassaan, että Suomessa tulisi olla vuonna 2060 yhteensä 6,4 miljoonaa asukasta, jotta talouskasvumme olisi samaa tasoa kuin Ruotsissa. Meiltä puuttuu kirjan nimen mukaisesti puoli miljoonaa ihmistä.

Eläkepommista tai hoivapommista on puhuttu niin kauan kuin muistan. Vuoron perään pommi on purettu ja taas viritettu. Keskustelu on kuitenkin saanut kerta kerran jälkeen uusia kerroksia. Kun hiipien suomalaisten käsitys eläkkeelle jäämisestä on mullistunut. Nyt kaikille on selvää, että töissä on jatkettava mahdollisimman pitkään. Lupaukset työeläkkeistä tehtiin vuosikymmeninä, jolloin väestörakenne oli täysin toinen kuin 2020-luvulla. Eläkepolitiikka on vaikuttanut asenteisiin ja asenteet eläkepolitiikkaan: eläkkeeläsiirtymisiin odote on noussut hitaasti mutta sitkeästi jo parin vuosikymmenen ajan.

Eläkepolitiikka on reagoinut väestömuutoksiin. Näin ei ole tapahtunut muilla sosiaalipolitiikan eikä ehkä talouspolitiikan kankaan lohkoilla, vaikka väestömuutosten vaikutukset ovat ilmeisiä. Suuret ikäluokat saavuttavat myöhemmän vanhuusiän muutaman vuoden kuluttua. Hoivamenot kasvavat pysyvästi monen vuoden ajan. Samaan aikaan työperäinen maahanmuutto on hidastunut Virosta ja tyrehetyssä kokonaan Venäjältä.

Vuosikymmeniä melko tasaisena pysynyt kokonaishedelmällisyys kääntyi vuonna 2010 las-

kuun, joka pysähtyi vasta ensimmäisenä koronavuonna. Tämän vuoden tiedot osoittavat laskun kuitenkin jatkuneen edelleen. Alkuvuonna 2022 syntyi vähemmän vauvoja kuin kertaakaan vuodesta 1900 alkaneen mittaushistorian aikana.

Syntyvyyden romahdus haastaa käsityksen siitä, että pohjoismainen perhepolitiikka olisi onnistunut säilyttämään Pohjoismaissa muuta Eurooppaa korkeamman syntyvyyden. Luvut osoittavat, ettei Suomi ole syntyvyydessä sen parempi kuin esimerkiksi ne Etelä-Euroopan maat, joiden perhepolitiikkaa olisimme tottuneet ylenkatsomaan.

Kirjassa lähestytään hyvinvointivaltion rahoitusongelmaa talouden perusasioiden kautta. David Ricardosta alkaen on oivallettu kansojen varallisuuden kasvavan kolmen tuotannontekijän avulla. Niitä ovat pääomakanta, maa ja työvoima.

Murto keskittyy nimenomaan työvoimaan. Murto ei lähde pohtimaan syitä syntyvyyden laskulle, jota hän pitää pysyvänä ilmiönä. Sen sijaan Murto tulkitsee sen taloudellisia vaikutuksia Suomen taloudelle. Näkökulma on tarpeellinen. Moni tuntuu unohtaneen, miten pienevä väestö vaikuttaa talouteen.

Ratkaisua Murto etsii maahanmuutosta. Kirjan keskeinen väite on, että hyvinvointivaltion rahoitus vaatii puolen miljoonan maahanmuuttajan tuloa Suomeen. Kirjan kiinnostavinta antia ovatkin väestömuutosten, muuttoliikkeiden ja maahanmuuttajien integraation lä-

---

Risto Murto
Puuttuvat puoli miljoonaa
Väestökato ja Suomen talouden
tulevaisuus
Otava, 2022

hihistoria. Murron näköpiiri ei kuitenkaan yllä siihen, ettei tasapainoinen yhteiskunta ja elämäntapa ei voi pysyvästi perustua malliin, joka vaatii jatkuvaa maahanmuuttoa. Myös maahanmuuttajat vanhenevat!

Kauppatieteen tohtori Murto on lähes kaksi vuosikymmentä sosiaali- ja terveysministeriön kansliapäällikkönä toimineen ja työuransa Ilmarisen toimitusjohtajana päättäneen Kari Puron jälkeen aktiivisin ajankohtaiskeskusteluun osallistuva eläkejohtaja. Murto esittää näkemyksensä perusteellisesti, selkeästi ja hilitysti. Vahvoja kärjistyksiä tai yllättäviä näkökulmia on turha odottaa.

Puuttuvat puoli miljoonaa on samaa tuttua Murtoa. Esitystapa on pedagoginen. Murto havainnollistaa abstrakteja ilmiöitä kiinnostavilla esimerkeillä ja faktoilla. Kirjoittajan argumentteja on helppo seurata. Toisaalta käsitteilyä leimaa tietty kiire. Monissa kohdin olisin lukijana kaivannut syventämistä – ja myös lähteiden merkintää. Paljon lukuja sisältävässä kirjassa on harmittavasti vain kaksi taulukkoa ja neljä kuviota.

Suomalaisena eläkevakuutettuna tulee kuitenkin turvallinen olo lukiessa Murron kirjaa. Meillä työeläkeyhtiöt ovat yh-

täältä työnantajatahoista kilpailuvia yhtiöitä ja toisaalta sosiaalivakuutustehtävää hoitavia laitoksia. Murto on selvästi sisäistänyt roolinsa luottamuksen rakentajana yhtä lailla poliitikkojen ja virkamiesten suuntaan kuin myös työnantajien ja työntekijöiden suuntaan. Luottamusta rakentaa se, että sijoitusammattilainen osoittaa ymmärtävänsä taloutta laajasta näkökulmasta.

Murron mukaan väestön ikääntyminen vaikuttaa yhteiskuntiin syvällisemmin kuin vain talouteen: vanhenevasta Suomesta on tullut konservatiivinen ja oikeuksia puolustava. Konservatismi ja saavutettujen oikeuksien puolustaminen törmäävät yhteen välttämättömien muutosten tarpeen kanssa. Työperäisen maahanmuuton kasvattaminen ja sen mukanaan tuoma mo-

nikulttuurisuuden lisääntyminen ovat välttämättömiä. Sama pätee työllisyysasteen nostamiseen, mikä on käynnissä olevan sosiaaliturvauudistuksen kohtalon kysymys.

On hienoa, että valistustyöhön osallistuvat myös eläkejohdajat, vaikka heidän oma tonttinsa on kohtuullisen hyvin hoidettu.

Marxilaista taloustiedettä

OLLI POROPUDAS

Perti Honkasen kirja pyrkii tarjoamaan suomalaiselle lukijalle tietoa Marxin talusteoriasta ja marxilaisesta taloustieteestä. Kirja jakautuu kymmeneen lukuun, joista viisi varsinaisesti esittelee marxilaisuutta. Muut luvut käsittelevät porvarillista taloustiedettä, porvarillisia ideologioita ja sosialismia. Teoksessa kerrotaan Marxin näkemyksistä työn tuottavuuden kehityksestä, arvoteoriasta, pääoman metodologiasta, marxilaisuudesta suhteessa muihin taloustieteen suuntauksiin ja marxilaisen taloustieteen historiasta.

Parhaimmillaan kirja on esitellessään marxilaisen ja porvarillisen, erityisesti neoklassisen talusteorian suhdetta sekä marxilaisen taloustieteen historiaa. Viimeksi mainitussa erityisen mielenkiintoinen on alaluku, jossa käsitellään suomalaista marxilaista taloustiedettä. Valitettavasti siinä ei ole ollut paljon

kertomista. Tärkeimmät maininnat liittyvät *Pääoman* suomenkielisten painosten ja parin lyhyemmän Marxin kirjoituksen sekä Marxia esittelevien julkaisujen historiaan. Suomalaisia marxilaisen taloustieteen teoksia ovat Eino Nevalaisen ja Matti Peltosen oppikirjat. Akateemista marxilaista julkaisuutoimintaa syntyi laajemmassa mitassa 1970-luvulla. Sosialistisen opiskelijaliiton (SOL) piirissä käynnistettiin ”vamokap”-projekti, joka tuotti Pekka Kososen johdolla *Suomalainen kapitalismi*-teoksen (1979). Akateeminen marxilaisuus hiipui 1980-luvulla. Jonkinlaista uutta tuleamista merkitsi Karl Marx -seuran perustaminen vuonna 1997. Seura on kuitenkin jäänyt melko tuntemattomaksi.

Mielenkiintoista on, että Honkanen ei tee eroa marxilaisuuden ja uusmarxilaisuuden välille. Honkanen aloittaa Marxin

---

Perti Honkanen
Talouden punainen lanka
Marxin talusteoria ja nykyaika
Umpihanki, 2022

esittelyn kertomalla, että Marxin näkemyksen mukaan kapitalismi on edistysellinen järjestelmä, joka nostaa työn tuottavuutta valtavasti ja että tämä Marxin visio on myös toteutunut kahden kolmen viime vuosisadan aikana. Uusmarxilaisuus sen sijaan näkee kapitalismin kehityksessä vain sen negatiiviset puolet, riiston, vaurauden ja vallan keskittymisen, eriarvoisuuden kasvun ja suhdannevaihtelut, kansainvälisissä suhteissa imperialismin, riiston ja alikehityksen kehittämisen. Nämä kaksi suuntausta juontuvat Marxin ajatteluun, toisaalta hän tunnusti kapitalismin edistysellisyyden, toisaalta halusi taistella sorrettujen puo-